

Eero Filppula

Maitorekisteri käyttöönnotto

Ruokaviraston sovelluskehitys

Opinnäytetyö

Kevät 2019

SeAMK Ruoka

Agrologi (AMK)

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: SeAMK RUOKA

Tutkinto-ohjelma: Agrologi (AMK)

Suuntautumisvaihtoehto: Maatalousyrityksen liiketoiminta

Tekijä: Eero Filppula

Työn nimi: Maitorekisterin käyttöönotto

Ohjaaja: Jyrki Rajakorpi

Vuosi:2019

Sivumäärä: 38

Liitteiden lukumäärä:1

Työn tavoitteena oli käydä läpi Ruokaviraston sovelluksissa tekemän määrittelyn taustat sekä Maitorekisterin käyttöönoton vaiheet ja tuottaa sovellukselle kirjalliset ohjeet.

Ruokavirasto tekee jatkuvaa sovelluskehitystä sovelluksissa, jotka ovat maataloushallinnon sekä viljelijöiden käytössä. Opinnäytetyöllä haluttiin kertoa enemmän Maitorekisterin käymän määrittelytyön taustoista sekä erityisesti niistä vaiheista, joilla valmistellaan sovelluksen käyttöönottoa. Tällä haluttiin selventää mitä sovellusten muutokset käyvät läpi ennen kuin ne viedään käyttäjien käyttämään sovellukseen ja todelliseen toimintaan.

Opinnäytetyön liitteenä on kirjallinen ohje, joka on valmistettu määrittelytyön sekä käyttöönoton toimiin perustuen. Ohjeen valmistuksessa on käytetty Maitorekisteriä sekä siinä on otettu huomioon Ruokaviraston virkamiesten vaatimukset. Ohje on hyväksytty Ruokaviraston puolesta ja sitä on käytetty sovelluksen koulutuksissa ja on saatavilla meijerien käsittelijöille.

Avainsanat: Maitorekisteri, ohje, määrittelytyö, käyttöönotto

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: Food and Agriculture

Degree programme: Agriculture and Rural Enterprises

Specialisation: Agricultural Business and Economy

Author/s: Eero Filppula

Title of thesis: Introduction of the Milk Register

Supervisor(s): Jyrki Rajakorpi

Year:2019

Number of pages:38

Number of appendices:1

The aim of the thesis was to study the backgrounds of the application specifications made by the Finnish Food Agency. The goal was also to discuss the steps of the introduction of the Milk Register and to provide the application with written instructions.

The Food Agency does continuous development work concerning different applications that are used by the agricultural administration and the farmers. The thesis focused on discussing the background of the specification work carried out by the Milk Register, in particular the steps of preparing the application. This was to clarify what changes the applications go through before they are transferred to user-driven applications and real operations.

The thesis is accompanied by a written guide, which is based on the specification work and the commissioning measures. Milk Register application has been used in the compilation of the guide and the requirements of the Food Authority officials have been taken into account. The guide is approved by the Food Agency and has been used for training and it is available to the users of the application.

Keywords: Milk register, written instructions, specification, commissioning

SISÄLTÖ

SISÄLTÖ	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo	6
1 JOHDANTO	7
1.1 Sovelluskehityksen taustaa.....	8
1.1.1 Vanha Tukisovellus.....	9
1.1.2 Uusi Tukisovellus	10
1.2 Maidon tuotantotuki.....	10
1.3 Opinnäytetyön tavoite	11
2 Määrittelyn taustat.....	12
2.1 Määrittelytyö ja sen tavoitteet.....	12
2.2 Toiminnallisen määrittelyn katselmointi.....	15
2.3 Määrittelyprosessissa olevat toimijat.....	15
2.3.1 Hankepäällikkö	15
2.3.2 Projektipäällikkö	16
2.3.3 Määrittelyvastaava	16
2.3.4 Tuoteomistaja	16
2.3.5 Asiantuntija	17
2.3.6 IT-asiantuntija	17
2.3.7 Määrittelijä	18
2.3.8 Testausvastaava.....	18
2.4 Sovellukset.....	18
3 MAIDON TUOTANTOTUEN MÄÄRITTELY PROSESSI	20
3.1 Käyttäjävaatimuksen tausta	20
3.2 Määrittelyn eteneminen.....	20
3.3 Toiminnallinen määrittely	21
4 KÄYTTÖÖNOTTO	24
4.1 Hyväksymistestaus	24
4.2 Käytettävyytestaus.....	25
4.3 Ohjeistus.....	26
4.4 Käyttäjäkoulutus.....	27

4.5 Testausjakso.....	28
4.6 Tiedottaminen	28
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	30
LÄHTEET	32
LIITTEET	33

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1.	9
Kuvio 2. Vaatimuksen kulku määrittelytyössä	14
Kuva 3. Toimeksiannon työvaiheet	22
Kuva 4. Maitorekisterin sisäänkirjautumissivu	1
Kuva 5. Maitorekisterissä näkyvät huomautukset mahdollisista huoltokatkoksista	2
Kuva 6. Tuottajan tarkistaminen. Kuvassa molemmat kohdat ovat täytetty, mutta "Tarkista osallisuus"- painiketta ei ole vielä painettu.....	2
Kuva 7. Tuottajan tarkistus on tehty ja sovellus ilmoittaa osallisuuden tilan täytettävien kohtien alla	3
Kuva 8. Tuottajaa ei löydy tilan osallisista.....	3
Kuva 9. Tiedoston valinta sekä lähetettyjen tietojen taulukko	4
Kuva 10. Tuotantosanomien yhteenveto	4
Kuva 11. Ponnahdusikkuna, josta näkyvät sanoman huomautukset ja virheet.	5
Kuva 12. Taulukon rajausta	6

1 JOHDANTO

Entinen Maaseutuvirasto ylläpiti maanviljelijöiden ja maataloushallinnon käyttämiä sovelluksia. Maaseutuviraston ja Eviran yhdistymisen myötä syntyi Ruokavirasto vuonna 2019. Ruokavirasto jatkaa näiden sovellusten ylläpitoa ja kehittämistä entiseen tapaan.

Maanviljelijöille on luotu vuonna 2013 Vipu-palvelu, jolla viljelijät voivat hoitaa tukihakemuksiaan ja muita asioitaan sähköisesti. Vipu-palvelu on sidoksissa maataloushallinnon käytössä olevaan uuteen Tukisovellukseen. Uudessa Tukisovelluksessa toimivat maataloushallinnon käsittelijät sekä valvojat. Sovelluksien ylläpitoon kuuluu jatkuva kehitys, jonka hoitaa nykyinen Ruokavirasto. Sovellusten kehityksellä pyritään pitämään sovellukset teknisesti ajan tasalla sekä tekemään näistä sovelluksista käyttäjälle helppokäyttöisiä.

Sovellukset saavat vaatimukset kehittämiselle joko ulkoisesti tai sisäisesti. Ulkoiset kehittämisvaatimukset tulevat usein käyttäjiltä, jolloin kyse on yleensä sovelluksen toiminnallisuuteen liittyvä vaatimus. Sisäiset vaatimukset tulevat Ruokaviraston omista tarpeista muuttua sovellusta. Nämä muutokset voivat koskea toimintoja sovelluksessa tai kokonaisia tuki ja niiden hakua.

Ruokavirastolla on käytössä vanha Tukisovellus, joka on otettu käyttöön 2001. Tällä haluttiin sähköistää hallinnon toimintoja kuten hakemuskäsittelyä. Vanha Tukisovellus on kuitenkin kankea ja vanhanaikainen. Tämän takia entinen Maaseutuvirasto ja nykyinen Ruokavirasto ovat siirtäneet toimintoja uuteen Tukisovellukseen. Siirtojen määrä on kuitenkin ollut massiivinen, koska monien vanhan Tukisovelluksen käsittelemän tuen tausta on säädöksiltään ja toiminnoiltaan suuri. Jokainen siirrettävä kokonaisuus käy läpi määrittelyn. Määrittelyssä toiminto pyritään sovittamaan uuteen Tukisovellukseen tai mahdollisesti omaan sovellukseen, josta tiedonvälitys linkitetään Tukisovellukseen.

Tästä esimerkkinä toimii Maitorekisteri. Maitorekisteri on sovellus, jossa kerätään tietoja maidon tuotantotukea ja sen maksua varten sekä maanlaajuisesti tuotanto-tietoja tilastointia varten. Sovellusta käyttävät meijereiden käsittelijät ja rekisteri on

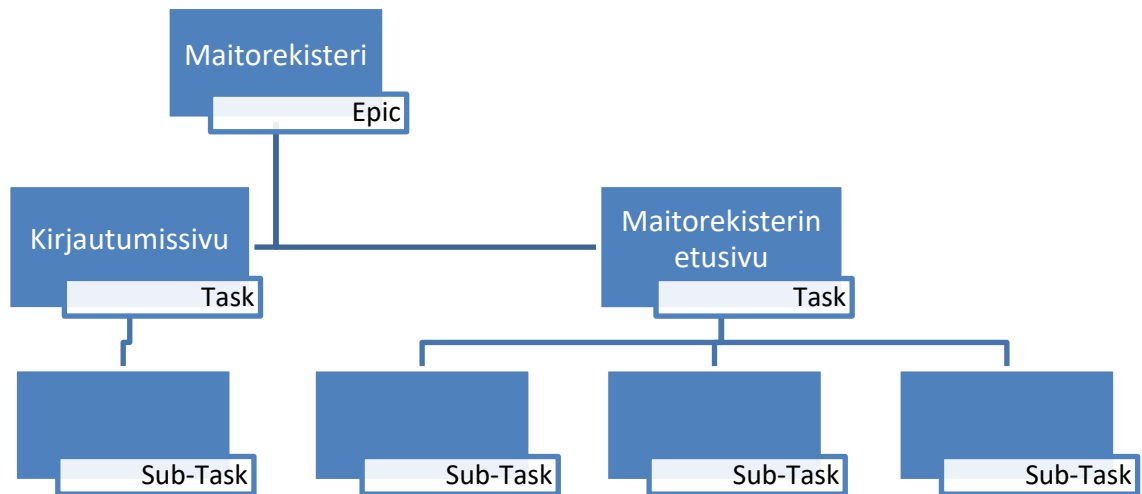
kehitetty heidän käyttöönsä. Maitorekisteriä edelsi vanha Kiintiö sovellus. Kiintiösovelluksen tarkoitus ja toiminnot ovat samat kuin Maitorekisterin. Sovellus oli kuitenkin teknisesti vanhanaikainen, ja tämä loi sovellukseen kehitysvaatimuksen.

Maaseutuvirasto aloitti tukimuodon siirron suunnittelun 2017 mutta muiden kehitystoimien takia sovellus otettiin tuotannossa käyttöön vuoden 2019 alussa. Tuotannon version käyttöönoton ja jatkuvasta käytön tuesta huolehtii Ruokavirasto.

1.1 Sovelluskehityksen taustaa

Maaseutuvirastossa sovelluskehitystä tehdään aina asiakkaiden tekemien vaatimusten tai käytössä olevan sovelluksen tarvitseman tarpeen mukaan. Sovelluksen vaatimat muutokset voivat johtua käytössä olevan sovelluksen tai sovellusta tukevan ohjelman elinkaaren loppumisesta.

Määrittelyprosessin taustalla on aina vaatimus. Vaatimus on käyttäjien kautta tullut vaatimus, joka liittyy sovelluksien ominaisuuksiin eli on näin ollen ominaisuustason vaatimus. Tämä ominaisuustason vaatimus jaetaan tarkempiin vaatimuksiin. Kaikki ominaisuustason vaatimukset kirjataan Maaseutuviraston käytössä olevaan järjestelmään Confluenceen, jossa nämä ominaisuustason vaatimukset luovat Tuotteen vaatimukset -listan. Ominaisuustason vaatimuksista käytetään Confluencessa nimeä Tuotteen vaatimus. (Tukisovellus Määrittelyprosessi 2016, 7) Näihin tuotteen vaatimuksiin liitetään Jira-sovelluksen tehtäviä. Tehtävät ovat suurimmasta lähtien Epic, Task tai Sub-Task tason tehtäviä. Epic tason tehtävät saattavat sisältää useamman Task tason tehtävän, jotka voivat vuorostaan sisältää useamman Sub-Task-tason tehtävää. Kuviossa 1 Kuviossa esitetään miten Epic jakautuu Taskeihin ja nämä Sub-Taskeihin.

Kuvio 1.

Muutoksia ei tehdä suoraan sovellukseen vaan jokainen vaatimus käy läpi asiantuntijoiden kanssa käydyt määrittelyt, joissa tehdään päätökset, miten vaatimus toteutetaan sovellukseen. Määrittelyn yhteydessä tehdään sovelluksen testi versioon haluttuja muutoksia, joiden toimintoja testataan kyseisessä ympäristössä. Testiympäristössä suoritetaan niin sanottua tutkivaa testautta, jossa testataan muutoksien vaikutuksia muihin sovelluksen toimintoihin. Tällä pyritään ehkäisemään tuotantoversiossa tapahtuvia virhetilanteita ja ei toivottuja sovelluksen toimintoja. Testiympäristössä tehdään muutoksille myös hyväksymistestausta. Tällä pyritään tarkastamaan, että muutokset toimivat määrittelyssä määritetyllä tavalla.

Kun muutokset ovat hyväksytysti läpäisseet hyväksymistestauksen, viedään muutokset tuotannon versioon määritettynä ajankohtana. Sovelluksen tuotantoversio on versio, jota asiakkaat käyttävät.

1.1.1 Vanha Tukisovellus

Vanha Tukisovellus on ollut käytössä vuodesta 2001. Sovellus otettiin käyttöön tukien käsittelyn helpottamiseksi. Tarkoitus oli saada sähköinen järjestelmä tukemaan

käytännössä paperilla tehtyjä hakemuksia. Nykyään vanha Tukisovellus on todettu kankeaksi käyttää ja vanhanaikaiseksi sovelluspohjaltaan. Siksi luotiin uusi tukisovellus, johon vanhemman sovelluksen toiminnot on tarkoitus siirtää. Siirtoja tehdään priorisoiden suurimpia tukimuotoja ja tukia, joiden tiedetään säilyvän jatkossa. Merkittävästi tähän työhön vaikuttaa tuleva Euroopan yhteinen maatalouspolitiikka eli CAP (common agricultural policy). Mikäli CAP:n suhteen tapahtuu muutoksia, joiden takia jokin tukimuoto poistuu käytöstä, on jo siirretyn tukimuodon suhteen tehty työ turhaa.

1.1.2 Uusi Tukisovellus

Uusi Tukisovellus on otettu käyttöön vuonna 2013. Tällöin luotiin myös maanviljelijälle Vipu-palvelu, joka mahdollisti sähköisten tukihakemusten ja viljelijän asioiden käsittelyn. Uuden Tukisovelluksen myötä Maaseutuvirastolla on ollut tavoitteena sähköisten tukihakemusten lisääminen ja mahdollisesti tulevaisuudessa kokonaan sähköinen tukihaku. Uuteen tukisovellukseen on siirretty osa Vanhan Tukisovelluksen sisältämistä tukimuodoista. Osa tukimuodoista kuitenkin jätettiin Vanhaan Tukisovellukseen koska siirto olisi ollut liian suuri prosessina, ettei käyttöönoton hetkellä oltaisi pystytty takaamaan sovelluksen toimivuutta. Nyt uutta Tukisovellusta täydennetään viemällä nämä jäljellä olevat tukimuodot sovelluksen toimintoihin.

1.2 Maidon tuotantotuki

Maidon tuotantotuki on kansallinen tukimuoto, joka maksetaan nykyisin pohjoiselle C-tukialueelle. Tuki maksetaan hakijalta hankitun hyväksytyn maitomäärän mukaan, jonka ilmoittaa maidon hankkinut meijeri. Tuen perusteena ovat laadukkaan maidon ja maidon tuottamisen kannattavuuden takaaminen. (Maidon tuotantotuki, 2019)

Tukea on muutettu vuonna 2006, jolloin tuen maksamisen vastuu siirrettiin meijereiltä hallinnolle:

”Maidon tuotantotuki siirtyy vuoden 2006 alusta hallinnon kautta maksettavaksi. Muutoksen perusteena on komission pohjoista tukea koskeva päätös, jossa on myönnetty vuoden 2005 loppuun kestävä siirtymäaika maidon tuotantotuen maksun nykyiselle käytännölle. Maidon tuotantotukea voidaan vuoden 2006 alusta alkaen maksaa korkeintaan tuottajan hallinnassa olevaa tilakohtaista viitemäärää vastaavalle määrälle.” (Maidon tuotantotuki vuonna 2006)

Nykyisessä käytännössä kiintiöitä ei enää ole eikä tuotetun maidon määrään kohdistu mitään rajoitteita. Kiintiöt poistuivat vuonna 2015. Maidon tuotantotukea pystyy hakemaan myös suoramyynti maidolle. Tällöin maatalousyrittäjät ilmoittavat itse myydyn maitomäärän. Hakuprosessin ollessa kuitenkin erilainen jää kyseisen hakutavan muotoilu pois tästä työstä.

1.3 Opinnäytetyön tavoite

Opinnäytetyön tavoitteena on käydä läpi Maaseutuviraston ja nykyisen Ruokaviraston käyttöönottopapaa sovellusten kanssa. Esimerkkinä työssä käytetään maidon tuotantotukea varten tehtyä Maitorekisteriä. Työssä pyritään tarkastelemaan tapoja, joilla Ruokavirasto varmistaa, että sovellus on käyttövalmis ja käyttäjäystävällinen. Erityistä huomiota työssä keskitetään vaiheisiin, joilla Ruokavirasto tukee käyttäjiä ja varmistaa uuden sovelluksen toimivuuden käyttöönotossa. Työn liitteeksi tehdään uuteen Maitorekisteriin käyttöohjeet, joita Ruokavirasto käyttää hyödykseen sovelluksen käyttökoulutuksessa sekä sovelluksen käyttäjille jatkuvasti saatavilla olevana ohjeena.

2 Määrittelyn taustat

Jokainen vaatimus käy läpi määrittelyn. Määrittelyn tehtävä on selventää vaatimusta ja kartoittaa vaatimuksen täyttämiseksi tarvittavat muutokset. Lisäksi määrittelyssä voidaan hylätä vaatimukset, mikäli muutokset eivät ole ajankohtaisia tai niiden teko ei ole teknisesti tai ajallisesti mahdollista.

Määrittelyt johtavat vaatimusten selvittämisen jälkeen tuotannolliseen määrittelyyn. Tuotannollinen määrittely on vaihe, jossa tehdään itse muutoksia sovellukseen.

2.1 Määrittelytyö ja sen tavoitteet

Määrittelytyön tehtävänä on selventää sovelluksen kohdistuvaa pienempää vaatimusta kokonaisuena kehitystyönä. Suuremmissa vaatimuksissa kokonaisuus pilkotaan osa-alueisiin ja määrittelytyö tehdään näiden osa-alueiden sisällä, jonka jälkeen nämä pienemmät määrittelytyöt kootaan kasaan suuremmiksi kokonaisuuksiksi.

Määrittelytyössä pyritään tunnistamaan nämä vaatimukset ja tarkentamaan vaatimuksien tarpeita sovelluksen kehitykseltä. Kuten aikaisemmin mainittu, vaatimukset voidaan jakaa tarvittaessa pienempiin vaatimuksiin, jotka koskevat sovelluksen jotain toiminnallisuutta tai osa-aluetta.

Kun vaatimukset on kartoitettu ja priorisoitu määrittelyssä siirretään nämä vaatimukset toiminnalliseen määrittelyyn. Toiminnallisessa määrittelyssä vaatimuksia muodostetaan testiversioon.

Määrittelytyöhön osallistuu monia eri toimijoita, jotka saattavat toimia monissa eri määrittely hankkeissa. Tällä tarkoitetaan, että henkilöt voivat toimia monen eri vaatimuksen määrittelyssä tai jopa eri sovellusten määrittelyssä samaan aikaan.

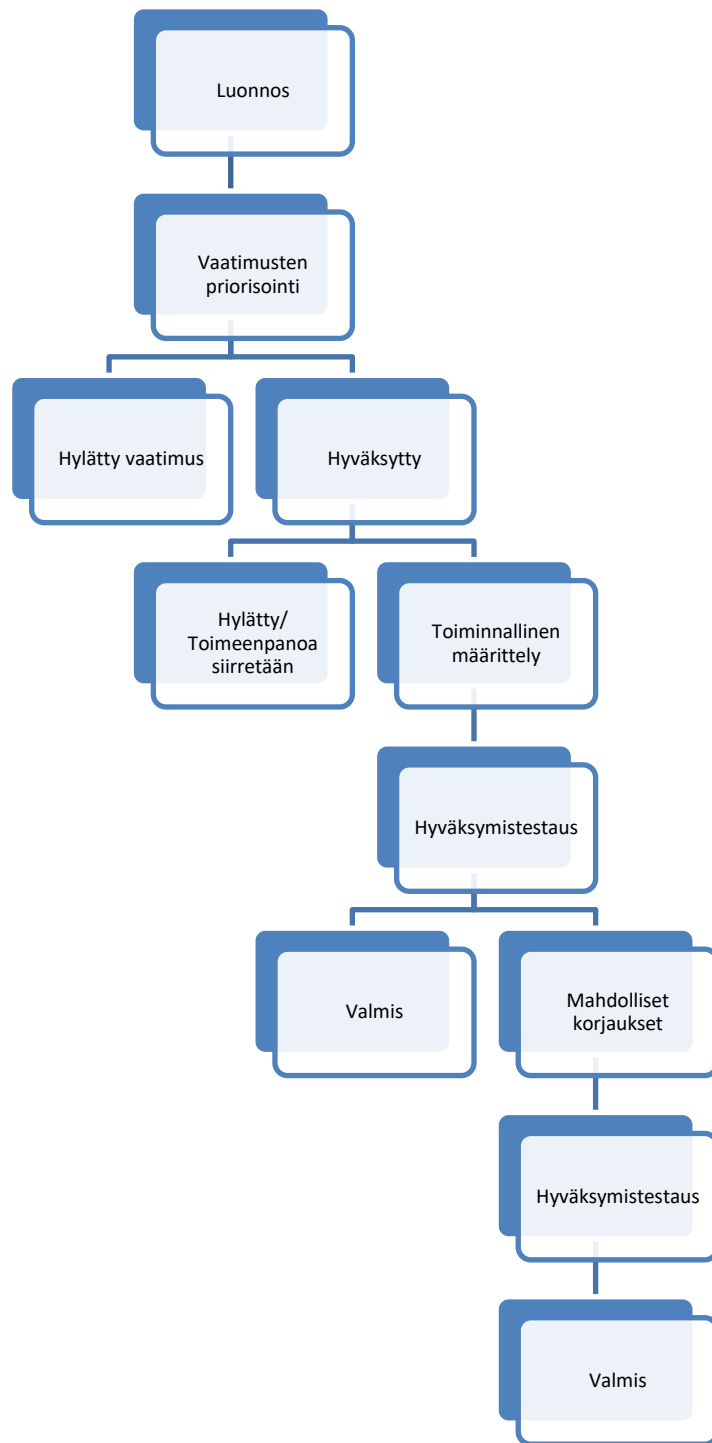
Määrittelyyn osallistuu Ruokaviraston puolelta tietojärjestelmänasiantuntijoita, lakimiehiä sekä tukiin liittyvien säädösten ja linjausten asiantuntijoita. Heidän tehtävä on määrittelyissä miettiä sovelluksen toiminnallisuudet yksinkertaisiksi viranomais-ten ja viljelijöiden näkökulmasta.

Määrittelyyn osallistuu myös muita It-asiantuntijoita, jotka hoitavat varsinaisen sovelluksen muuttamisen. Nämä muutokset käydään läpi ja sovitaan määrittelyssä sekä tulokset tarkastetaan määrittelyjen katselmoinnissa.

Määrittelyn katselmoinnissa tuotteenomistajalle eli jonkin osa-alueen vastuuhenkilölle, projektipäällikölle ja mahdollisesti myös hankepäällikölle esitellään määrittelyn kautta saadut sovelluksen muutokset. Määrittelystä vastuussa oleva työ ryhmä käy nämä muutokset läpi sovelluksesta vastuussa olevan henkilön eli tuoteomistajan kanssa.. Katselmointi on vaihe, jossa muutokset hyväksytään tai niihin tehdään vielä muutoksia ennen tuotannon versioon viemistä.

Kuviossa 2 esitetään miten, vaatimukset käydään läpi määrittelyssä ja etenevät toiminnalliseen määrittelyyn. Määrittelyn ensimmäisenä tehtävänä on luonnostella sovelluksen muutokseen vaatimukset. Nämä sovelluksen muutokset voivat olla osa suurempaa kokonaisuutta ja vaatimusta sekä sisältää useampia vaatimuksia. Määrittelyn tehtävänä on priorisoida nämä vaatimukset ja hylätä ne, jotka eivät ole tarpeellisia tai mahdollisia toteuttaa. Hyväksytyt vaatimukset etenevät määrittelyssä vaiheeseen, missä määrittelyä suorittava henkilöstö arvioi käytössä olevat resurssit ja vaatimusten kiireellisyyden ja merkityksen sovelluksen toiminnassa. Vaatimukset tai vaatimuksen osat hylätään, mikäli niitä ei ehditä suorittaa, viemään tuotantoon tai ne eivät ole sovelluksen toiminnan kannalta merkityksellisiä tässä vaiheessa. Vaatimukset, joissa toiminnallisuuden muutokset ovat merkittäviä ja ajankohtaisia hyväksytään toiminnalliseen määrittelyyn. Toiminnallisessa määrittelyssä tehdään muutokset määrittelytyön kautta vaatimuksien mukaisiksi ja nämä tarkastetaan toiminnallisen määrittelyn katselmoinnissa. Katselmoinnissa määrittelystä vastuussa olevat henkilöt tarkistavat tehdyt muutokset ja vertaavat niitä määrittelystä tulleisiin vaatimuksiin. Mikäli muutokset vastaavat vaatimusta viedään nämä hyväksymistestauksen kautta tuotannon versioon. Tämän jälkeen vaatimus merkataan valmiiksi.

Mikäli muutokset eivät kuitenkaan vastaa kaikilta osin vaatimuksia siirretään vaatimus takaisin toiminnalliseen määrittelyyn ja nämä virheet korjataan. Tämän jälkeen kohta hyväksymistestataan uudelleen.

Kuvio 2. Vaatimuksen kulku määrittelytyössä

2.2 Toiminnallisen määrittelyn katselmointi

Toiminnallisen määrittelyn katselmointi suoritetaan, kun määrittely työ on tehty vaatimusten osalta valmiiksi. Varsinainen toteutus voi tässä vaiheessa olla vielä kesken. Katselmoinnissa käydään läpi suunnitelmat muutoksista ja näitä suunnitelmia verrataan vaatimuksiin ja niiden toiminnallisiin tarpeisiin. Mikäli katselmoinnissa tulee huomautettavaa, tehdään tarvittavat muutokset toiminnallisessa määrittelyssä. Määrittelyn jälkeen nämä muutokset toteutetaan sovelluksen testiversioon.

2.3 Määrittelyprosessissa olevat toimijat

Määrittelyprosessissa tietyillä henkilöillä on tietyt roolit projektin aikana. Roolit antavat suuntaviivan asiantuntijoille millaisessa asemassa ja mitä asioita heidän vastuullaan on määrittelyn osalta. (Tukisovellus Määrittelyprosessi 2016, 8)

”Esimerkiksi henkilö voi olla projektipäällikkö tai määrittelyvastaava Tukisovellushankkeessa, mutta osallistua silti asiantuntijana määrittelyn työpajaan” (Tukisovellus Määrittelyprosessi 2016, 8)

2.3.1 Hankepäällikkö

Hankepäälliköllä tarkoitetaan esimerkiksi Tukisovelluksen hankepäällikköä. Hänen vastuullaan on määrittelyn osalta määrittelyn toteutuksen suurien linjojen vetäminen. Hän osallistuu kokouksiin, joissa sovitaan määriteltävät kokonaisuudet sekä kokouksiin, joissa sovitaan määriteltävien kokonaisuuksien aikataulutus. Hankepäällikkö vastaa määrittelyihin käytettävien resurssien käytöstä projektipäälliköiden kanssa ja vastaa itse liiketoiminta vaatimusten huomioimisen määrittelytyössä. (Tukisovellus Määrittelyprosessi 2016, 8)

2.3.2 Projektipäällikkö

Projektipäällikkö on vastuussa yksittäisistä projekteista, jotka sisältyvät ominaisuustason vaatimukseen ja tähän liittyvään määrittelyyn. Projektipäällikön tehtäviin kuuluu hankepäällikön tapaan määriteltävien kokonaisuuksien kartoittamiseen osallistuminen sekä aikataulutuksen tekemiseen osallistuminen. Projektipäällikkö vastaa myös projektiin käytettävien resurssien hallinnoimisesta yhdessä hankepäällikön kanssa.

Projektipäällikön tehtäviin kuuluu myös projektiin kuuluvien vaatimusten priorisointi. Priorisointi tehdään esimerkiksi kustannusnäkökulmasta. Lisäksi projektipäällikkö osallistuu toiminnallisen määrittelyn katselmointiin, jossa tarkastellaan määrittelyn edistymistä ja tuloksia verrataan Tuotteen vaatimukseen. (Tukisovellus Määrittelyprosessi 2016, 8)

2.3.3 Määrittelyvastaava

Määrittelyvastaava on projekteihin liittyvien hankkeiden määrittelyistä vastaava henkilö. Määrittelyvastaava osallistuu hanke- ja projektipäälliköiden tapaan määriteltävien kokonaisuuksien ja aikataulutuksen kartoittamiseen. Määrittelyvastaavan tehtäviin kuuluvat myös määrittelypalaverien ja tapaamisten organisointi sekä toiminnallisen määrittelyn katselmointiin osallistuminen.

Määrittelyvastaava osoittaa myös tarvittavat asiantuntijat näihin palavereihin ja hallinnoi tätä kautta määrittelyn käytössä olevia resursseja. Lisäksi määrittelyvastaavan tehtäviin kuuluu vaatimusten priorisointi aikataulutuksen näkökulmasta.

2.3.4 Tuoteomistaja

Tuoteomistaja on suuremman hankkeen tuoteomistaja. Näitä henkilöitä voi olla useampia hankkeen sisällä mutta jokaisella on omat vastuu- ja osaamisalueensa. Tuoteomistajan tehtäviin kuuluu määriteltävien kokonaisuuksien ja kokonaisuuksien

aikataulutuksen kartoitukseen osallistuminen sekä omalta osaltaan vaatimusten tai ominaisuuksien kirjaaminen.

Tuoteomistaja on henkilö, joka esittää määriteltävän vaatimuksen määrittelijöille sekä asiantuntijoille. Hän priorisoi käyttäjävaatimukset ja hyväksyy ne. Tuoteomistajalla on päätösvalta määrittelyn sisältöön mutta kustannusten ja teknisen kyvyn luomien rajojen sisällä. Tämä on osa syy siihen, että tuoteomistajan tulee aina olla määrittelijöiden sekä määrittelyvastaavien saatavilla sillä hän vastaa määrittelyn lopputuloksen sisällöstä. Tuoteomistaja osallistuu myös hyväksymiskriteerien kirjaamiseen sekä vaatimusten tarkastukseen sekä toiminnallisen määrittelyn katselmointiin. (Tukisovellus Määrittelyprosessi 2016, 9)

2.3.5 Asiantuntija

Asiantuntijalla tarkoitetaan henkilöä, jolla on asiaan liittyvä tietämys. Asiantuntija on määrittelyissä joko Maaseutuviraston hallinnon tai IT-yksikön asiantuntija. Määrittelytyöskentelyyn tulee osallistua vähintään hallinnon asioihin perehtynyt asiantuntija mutta perinteisesti määrittelyyn osallistuvat molempien alojen asiantuntijat.

Asiantuntijan tehtäviin kuuluu oman osaamiseen liittyvien käyttäjävaatimusten havaitseminen ja osallistuminen toiminnalliseen määrittelyyn osaamisalaansa koskeissa asioissa. Lisäksi asiantuntijan tehtäviin kuuluu hyväksymiskriteerien kirjaamiseen, käyttäjävaatimusten ja toiminnalliseen määrittelyyn osallistuminen. Asiantuntijan vastuulla on määrittelyn oikeellisuus. (Tukisovellus Määrittelyprosessi 2016, 9)

2.3.6 IT-asiantuntija

IT-asiantuntijalla tarkoitetaan Maaseutuviraston määrittelyihin liittyen joko tietokanta-asiantuntijaa, käyttöliittymäsuunnittelijaa tai sovelluskehittäjää. Määrittelyissä läsnäolevat IT-asiantuntijat ovat usein Maamittauslaitoksen tai Maaseutuviraston henkilöstöä mutta joissain tapauksissa myös kolmannen, ulkopuolisen henkilöstöä.

IT-asiantuntijan tehtäviin kuuluu vaatimusten tunnistaminen ja näihin kuluva työmäärän arviointi. IT-asiantuntija osallistuu myös toiminnalliseen määrittelyyn ja

määrittelynkatselmointiin teknillisenä asiantuntijana. (Tukisovellus Määrittelyprosessi 2016, 10)

2.3.7 Määrittelijä

Määrittelijän vastuulla on yksittäisen kokonaisuuden määrittelyn eteneminen. Jota hän ohjaa palaverien läpiviennillä ja on samalla vastuussa määrittelyjen kirjaamisesta ja on vastuussa määrittelydokumenttien ylläpidosta. Lisäksi määrittelijän vastuulla on osallistua määrittelyn toiminnalliseen katselmointiin ja tarkastukseen. (Tukisovellus Määrittelyprosessi 2016, 10)

2.3.8 Testausvastaava

Testausvastaava vastaa Tukisovellus-hankkeen testauksen sujumisesta ja organisoinnista. Hän osallistuu tarvittaessa toiminnalliseen määrittelyyn ja hyväksymiskriteerien kirjaamiseen ja vastaa näissä kokouksissa hyväksymistestauksen asioista. Lisäksi hänen vastuullaan on antaa palaute määrittelyn tuloksista ja niiden testauksesta. (Tukisovellus Määrittelyprosessi 2016, 10)

2.4 Sovellukset

Vanha ja uusi Tukisovellus ovat sovelluskannan ytimiä, joissa hoidetaan asioiden varsinainen käsittely. Nämä sovellukset ovat sidoksissa muihin sovelluksiin, joista ne saavat hakemuksien ja ilmoituksien pohjaksi tarvitsemansa tiedon. Määrittelyssä tulee ottaa nämä yhtenäisyydet huomioon ja mietittävä miten toteutus onnistuu.

Lisäksi sidonnaisia sovelluksia Vipu-palveluun, uuteen Tukisovellukseen sekä vanhaan Tukisovellukseen ovat esimerkiksi Tukioikeusrekisteri sekä poistuva Kiintiö ja maidon tuotantotukea varten luotu Maitorekisteri. Hallinnolla on monia eri sovelluksia, jotka ovat monella eri tapaa sidonnaisia toisiinsa. Sovellusten lukumäärä johtuu maataloushallinnon ja tukihakujen kirjavuudesta. Tällä tarkoitetaan, että hakijoiden

ja tuen taustat eroavat toisistaan siinä määrin, ettei näiden sovittaminen yhteen sovellukseen ole järkevää tai edes teknillisesti mahdollista. Tämän takia joitain tukia, hallintoa tai toiminnallisuuksia tehdään toisessa sovelluksessa, josta lopputulos tuodaan Vipu-palveluun, Tukisovelluksiin tai muuhun sovellukseen.

Lisäksi määrittelyssä tulee ottaa huomioon sovelluksessa tapahtuva jatkuva muutos. Tällä tarkoitetaan sovelluksen päivittämistä aina seuraavaa tukihakua tai valvontaa varten. Näiden tukihakujen toiminnallisuuksien muutokset tehdään aina sovelluspäivityksillä ja jotkin päivitykset saattavat vaatia katkoja tuotannossa olevan sovelluksen toiminnassa. Tämän takia tehdyt muutokset pyritään viemään aina koostusti tuotantoon ja mieluusti aina ennalta määritettynä sovelluskatkona. Tämä luo haasteita siinä suhteessa, että kyky tuotantoon vietävien muutosten suhteen on rajallinen. Tämän takia joudutaan priorisoimaan muutokset ja niiden päivitysajankohta tuotannon sovellukseen.

3 MAIDON TUOTANTOTUEN MÄÄRITTELY PROSESSI

3.1 Käyttäjävaatimuksen tausta

Maidon tuotantotuen käsittely tehtiin vanhassa Tukisovelluksessa. Vanhan Tukisovelluksen käyttöikä on kuitenkin loppumassa mikä edellyttää tuen käsittelyn siirtoa uuteen Tukisovellukseen. Maaseutuvirasto on pitänyt käyttäjien kanssa kehityskustelua palaverien ja käytöntuen kautta tulleen palautteen välityksellä. Maaseutuvirasto järjesti meijerikäsittelijöille myös Maitopäiväksi kutsutun tapaamisen, jossa käytiin läpi entisen sovelluksen toiminta ja esitettiin mahdollisia muutoksia tähän toimintatapaan. Lisäksi Maitopäivillä otettiin vastaan käsittelijöiden käyttökokemuksia sekä kehitysehdotuksia. Näiden pohjalta luotiin käyttäjävaatimukset.

Tukena maidon tuotantotuki on jaettu meijerien ilmoittamien litrojen sekä tilalta suoraan myytyjen litrojen kesken. Nämä alueet tunnetaan nykyisessä Ruokavirastossa ”*Meijeri maitona*” sekä ”*Suoramyynti maitona*”. Nämä molemmat alueet käsittelevät käytännössä samaa tukea mutta koska näiden tuotettujen maitolitrojen ilmoitus- ja käsittelytapa sekä paikka ovat erilaisia, nähdään ne Ruokavirastossa erillisinä tukina.

3.2 Määrittelyn eteneminen

Maidon tuotantotuen määrittely aloitettiin keväällä 2017. Määrittelyssä keskityttiin aluksi, miten tukimuodon haku ja käsittely tehtäisiin uudessa Tukisovelluksessa ja mitä ongelmia tässä mahdollisesti olisi.

Tukisovellus ja Vipu-palvelu ovat kehitetty viljelijöitä sekä hallinnon käsittelijöitä varten. Tämä luo haasteen sillä viljelijä hakee tukea mutta meijeri on taho, joka välittää tiedot tähän tukeen liittyen. Tunnuksien luominen nähtiin ongelmaksi aiemmin mainittuihin sovelluksiin ja nähtiin paremmaksi, että meijerien käsittelijöille luodaan sovellus, josta tiedot tuodaan uuteen Tukisovellukseen.

Maidon tuotantotuki maksetaan hyväksytysti myydyn maitomäärän mukaan. Tämän takia meijerien käsittelijät ilmoittavat tiedot. Apuna tässä on käytetty meijerien

omia tilitysohjelmia, joista saadaan luotua xml-tiedosto. Tiedostosta ilmenee viljelijöiden tiedot sekä maitomäärät mitkä on hyväksytty myyntiä varten. Meijerin käsittelijä on kerran kuukaudessa vienyt tämän tiedoston entiseen Kiintiö sovellukseen. Vanha tapa nähtiin toimivaksi mutta sovelluksesta haluttiin tehdä selkeämpi sekä mahdollisten virheiden huomaamisesta ja toiminnasta näissä tilanteissa haluttiin tehdä helpompaa.

Sovelluksen tehtävä on verrata annetun tiedoston tietoja, Tukisovelluksen tietoihin. Tiedot, joita halutaan verrata lähetetyn xml-tiedoston ja sovelluksen tietokannan kesken, käsitellään määrittelyssä ja näistä määritellään tarkisteet Maitorekisteriin. Tarkisteiden tarkoitus on estää virheellisen tiedon päätymistä hakemukselle sekä Tukisovelluksen tietokantaan. Väärä tieto voi johtaa esimerkiksi väärin maksuihin, maksun jäämiseen kyseiseltä kuukaudelta tai mahdollisesti jopa takaisinperintöihin. Lisäksi huomattujen virheiden korjaaminen saattaa olla joissain tilanteissa työlästä ja vaatia jopa sovelluksen tietokannassa datakorjauksia.

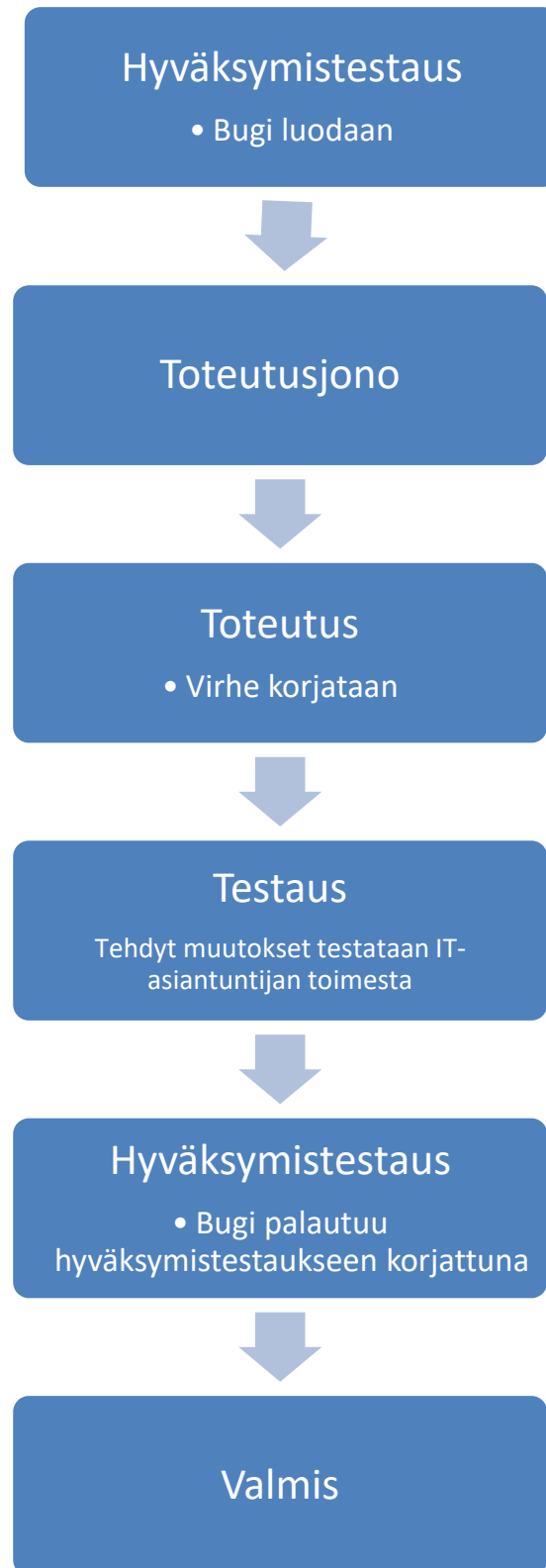
3.3 Toiminnallinen määrittely

Toiminnallinen määrittely on työvaihe, jossa aletaan työstämään määrittelyn luonnoksia. Nämä luonnokset ovat niitä aiheita ja muutoksia, jotka tullaan viemään sovelluspäivityksen mukana tuotannon versioon.

Toiminnallisessa määrittelyssä luodaan myös nämä toimeksiannot. Nämä toimeksiannot jakautuvat aikaisemmin mainittuihin Epic, Task ja Sub-Task-luokkiin. Lisäksi virheistä voidaan tehdä erillisiä toimeksiantoja. Näitä kutsutaan Bugeiksi. Jokainen näistä luokista käy erilaisen reitin toimeksiannon luonnista aina valmiiseen toimeksiantoon.

Maitorekisterin Epic sisälsi kaiken kaikkiaan 35 eri toimeksiantoa. Näistä 27 oli Task-muotoisia toimeksiantoja. Nämä käsittelivät sovelluksen toiminnallisuuksien luomista kuten asiakkaan varmentamista tai ulkoasun tarkistamista. Loput kahdeksan toimeksiantoa olivat Bugeja. Nämä bugit käsittelivät testisovelluksen toiminnan virheitä.

Yleisin ja myös tuotannon virheistä tehty toimeksianto on Bug-toimeksianto. Nämä voivat liittyä muihin toimeksiantoihin kuten Taskeihin, Sub-Taskeihin, muihin Bugeihin tai olla yksittäisiä mutta niiden sisältö on kuitenkin sovelluksen virheellinen tai ei toivottu toiminto.

Kuva 3. Toimeksiannon työvaiheet

Bugit käyvät erilaisen työjärjestyksen läpi riippuen tehdäänkö Bugi-toimeksianto, sovelluksen tuotannon vai testiversion toiminnasta. Kuviossa 3 esitetään testiversiosta tehdyn Bugin työvaiheet.

Toimeksianto, joka on sovelluksen testiversiossa ja ei läpäise hyväksymistestausta palautetaan takaisin toteutusjonoon. Toteutusjono on paikka, jossa kaikki toimeksiannot odottavat IT-asiantuntijoiden aloittavan toimeksiannon työstöä.

Kun toimeksianto otetaan toteutusjonosta toteutukseen, kun toteutuksesta vapautuu tilaa toimeksiannon tekemiseen. Kun toimeksianto on suoritettu toteutuksessa, siirretään se testaukseen. Testauksen suorittaa IT-alanasiantuntija, joka tarkastaa, että tehdyt muutokset toimivat. Tämän jälkeen toimeksianto siirretään hyväksymistestaukseen.

Käytännössä Task ja Sub-taskit toimivat samalla tavalla ja käyvät samanlaisen työkierron läpi kuin Bukit. Ainoana erona näissä on että Taskit jotka sisältävät Subtaskeja tai bugeja voidaan testauttaa ja hyväksymistestata vasta kun Taskin alla olevat toimeksiannot ovat merkattu valmiiksi.

Hyväksymistestaukseen palattuaan toimeksianto testataan uudestaan Ruokaviraston järjestelmäasiantuntijan tai lainsäädännön ja säädöksen asiantuntijan toimesta. Kun toimeksianto läpäisee hyväksymistestauksen, merkataan se valmiiksi.

Käytännössä tuotantoon viedään testisovelluksen viimeisin versio. Maitorekisterin Epic toimeksianto luotiin 15.8.2017 toiminnallisessa määrittelyssä. Tuolloin aloitettiin Maitorekisterin toimintojen varsinainen luominen rekisterin testiversioon. Kaikki toimeksiannot tehtiin ja korjattiin testisovellukseen ennen tuotantoversion julkaisemista. Tuotannon versio julkaistiin vuoden 2019 alussa.

4 KÄYTTÖÖNOTTO

Käyttöönottoa alustetaan toiminnallisen määrittelyn aikana. Toiminnallisessa määrittelyssä hahmotellaan vaatimuksen muutoksia testiympäristöön ja näitä muutoksia hyväksymistestataan. Hyväksymistestauksessa pyritään tarkastelemaan sovelluksen käyttämistä aidon käyttäjän silmin. Mikäli joitain huomioita tulee, voidaan muutoksen määrittelyyn palata ja tehdä muutoksia. Määrittelyn muutokset viedään tämän jälkeen toiminnalliseen määrittelyyn ja muutokset luodaan testiympäristöön.

Kun sovellus on toiminnallisen määrittelyn silmissä valmis, voidaan testiympäristössä olevasta sovelluksesta tehdä ohjeita ja koulutuksia. Joissain tapauksissa testiympäristön sovellusta ja sen käyttöä voidaan testata aidoilla käyttäjillä. Maitorekisterin toiminnallisen määrittelyn ollessa käytännössä valmis, tehtiin käytettävyytestaus. Tähän testaukseen valittiin viisi vapaaehtoista testaajaa. Heille annettiin tehtäviä, joita he suorittivat Maitorekisterin testiympäristössä olevalla versiolle. Testauksen suoritti puolueeton kouluttaja. Testin vetävä kouluttaja otti testaajilta ylös huomioita, jotka hän esitti määrittelystä vastuussa olevalle henkilöstölle. Määrittelyssä voitiin tämän pohjalta tehdä tarvittavia muutoksia käytön selkeyttämiseksi.

Ennen varsinaista sovelluspäivityksen käyttöönottoa tarkastellaan, millaisia tukitoimia päivitys tarvitsee. Normaalikäytäntö on, että sovelluksiin tehdään aina kirjalliset ohjeet. Ohjeiden lisäksi Ruokavirasto järjestää myös usein koulutuksia missä päivityksen tuomat muutokset ja sovelluksen uusi toimintatapa käydään läpi. Näiden kahden tavan lisäksi Ruokavirasto on myös joissain tilanteissa tehnyt ohjevideoita mutta näitä videoita tehdään vain suuremman profiilin päivityksiin kuten päätukihaun toimintoihin.

4.1 Hyväksymistestaus

Maidon tuotantotukeen tehtiin kaiken kaikkiaan 35 toimeksiantoa eli jiraa. Nämä hyväksymistestattiin vuoden 2017 loppu puolella sekä vuoden 2018 aikana, jolloin testisovelluksen ja toimeksiantojen toteutus oli sillä asteella, että hyväksymistestausta voitiin suorittaa.

Hyväksymistestausta tehtiin muutamien silloisen Maaseutuviraston asiantuntijan voimin. Haasteena tässä testaamisessa oli esimerkiksi tuotantotietojen eli meijereiden lähettämien tiedostojen tekeminen. Nämä tiedostot olivat xml-tiedostoja, jotka sisältävät tuotantotiedot, joista tuki maksetaan. Näiden tiedostojen luonti oli testausta varten turhan työläs ja teknillinen taakka. Käytännössä tuotantotietojen lähettämisen testaaminen kohdennettiin tämän takia muutamalle henkilölle.

Muutoin hyväksymistestaus pyrittiin saamaan vuoden 2018 kesään mennessä valmiiksi kaikilta osin, että testiversion toiminnallisuudet voitiin testata käytettävyyss-testauksessa.

4.2 Käytettävyyss-testaus

Käytettävyyss-testaus järjestettiin 2018 alkusyksystä. Testauksen tarkoituksena oli saada palautetta oikeilta käyttäjiltä ja kartoittaa miten hyvin käsittelijät käyttivät sovellusta ilman suurempaa opastusta.

Testaukseen valittiin viisi vapaaehtoista meijerin käsittelijää, jotka olivat entuudestaan käyttäneet Maitorekisteriä edeltävää Kiintiö sovellusta. Käytännössä näiden sovellusten periaatteet ovat samat. Sovelluksia käytetään tuotantotietoja sisältävän tiedoston lähettämiseen ja lähetettyjen tietojen tarkasteluun.

Testauksen suoritti puolueeton testauttaja. Testauttaja tutustui ohjelmaan ja loi yhdessä sovellusta määritelleen asiantuntijaryhmän kanssa testitapauksia ja tehtäviä, joilla haluttiin selvittää, miten testaaaja toimii eri tilanteissa.

Nämä viisi valittua testaaaja suorittivat testin yhdessä testauttajan sekä kirjurina toimineen henkilön kanssa. Testi suoritettiin etäyhteydellä ja jokainen testaaaja sai ohjeet, joilla he pääsivät testisovelluksen sekä tunnukset kirjautumista varten. Testi suoritettiin yhtenä päivänä ja testin suorittamiseen varattiin noin 45 minuuttia testaaajaa kohti.

Testin alussa suoritettiin kysely, jolla selvennettiin testaaajan taustaa Kiintiö sovelluksen käyttöön liittyen. Tämän jälkeen varsinainen testaaminen aloitettiin ja siirryttiin suorittamaan testiskriptin tehtäviä. Testaaajia pyydettiin kertomaan ääneen mitä

he ajattelevat ja mitä he ovat aikeissa tehdä. Testaattaja ei puuttunut näihin testaajan kommentteihin vaan huomiot kirjattiin ylös. Vasta siinä vaiheessa, jossa testaaja ei enää edennyt tehtävissä, neuvottiin häntä tehtävän etenemisessä.

Testaajien tekemät tehtävät olivat suunniteltu siten että testaaja suoritti varsinaisen tuotantotietojen lähettämisen ja lähetettyjen tietojen selaamisen. Näihin tehtäviin oli sisällytetty tapauksia, joissa sovellus antaa erilaisia huomautuksia ja virheitä. Näihin haluttiin kohdistaa huomiota ja erityisesti testaajan ajatusmaailmaan ja toimintaan näissä tilanteissa haluttiin keskittyä. Testaajien kertoessa miten he näkevät esimerkiksi jotkin huomautukset kertovat siitä, miten sovelluksen antamat tarkisteet informoivat käyttäjää ongelmasta ja miten nämä opastavat käyttäjää etenemää.

Kun testaaja suoritti varsinaiset tehtävät, käytiin vielä avointa keskustelua sovelluksen yleisestä ilmeestä ja näistä tilanteista, joissa testaajalla oli mahdollisesti ongelmia. Nämä huomiot, kommentit ja mielipiteet kirjattiin ylös muistioon. Kaikilta testaajilta tehtiin oma muistio testin kulusta ja huomiosta. Näistä lopulta koostettiin dokumentti, jossa käytiin läpi yhtenäisesti kaikkien testien huomiot ja ongelmatilanteet. Tämä dokumentin sisältö esitettiin lopulta sovellusta määrittelevälle ryhmälle.

Testeissä huomattiin muutamia tarkisteita ja tilanteita, joissa testaajat eivät tienneet miten tulisi edetä. Kaiken kaikkiaan dokumentoinnissa löydettiin erityisesti muutamia tarkisteita, joiden kohdalla käyttäjä ei tiennyt mitä tarkisteella tarkoitetaan tai mitä tilanteessa tulisi tehdä. Näitä huomioita oli muutamia kaikilla testaajilla ja monissa tapauksissa testaajat kokivat samat kohdat ongelmallisiksi. Testaattaja esitti lopulta nämä huomiot määrittelevälle ryhmälle. Nämä huomiot käytiin määrittelystä vastaavan ryhmän kesken läpi ja määrittelemään miten ongelmakohdan hoitaminen tehtäisiin koulutuksen, ohjeistuksen tai sovellusmuutoksen kautta.

4.3 Ohjeistus

Ohjeiden tekeminen kuuluu entisen Maaseutuviraston ja nykyisen Ruokaviraston normaaliin käyttöönotto käytäntöön. Maitorekisterin kohdalla ohjeiden tekeminen siirrettiin tämän opinnäytetyön tehtäväksi.

Ohjeiden tekeminen aloitettiin käytettävyydestäuksen jälkeen. Tuolloin kävin keskustelua tuotteen omistajan ja asiantuntijoiden kanssa. He opastivat ohjeiden tekemisen aloittamisen ja kertoivat haluamansa asiat, jotka selviävät ohjeesta.

Ohjeista haluttiin tehdä selkeät minkä takia ne käsittelevät pelkkiä perustoimintoja ja toiminnallisuuksia. Ohjeeseen lisättiin kuvankaappauksia sovelluksesta, joiden avulla haluttiin kuvainnollistaa ohjeen kirjallista osuutta. Lisäksi kuviin liitettiin erityisiä huomioita ja ohjeita, joita käyttäjän tulee huomioida käytössä.

Ohjeiden kuvankaappaukset otettiin sovelluksen testiversiosta. Täällä sovelluksen visuaalinen olemus oli jo sellaisella asteella, joka vietiin tuotannon versioon.

Ohjeiden tekemistä varten minulle luotiin Maitorekisteriin käyttötunnukset, joiden avulla pystyin käyttämään sovellusta. Ohjeen tuli kattaa normaalin toiminnan ohjeistuksen. Tähän lukeutui tuotantotietojen lähettäminen, lähetettyjen tuotantotietojen selaamisen sekä muiden toiminnallisuuksien sekä yleisilmeen esittely. Ohje on kirjoitettu lineaarisesti ajateltuna käyden läpi Maitorekisterin erikohdat ja miten niissä tulisi toimia.

Ohje kävi kaksi kertaa kommenteilla määrittelyä hoitavilla asiantuntijoilla. Ensimmäisellä kerralla kommentit olivat tarkennuksia joihinkin ohjeen sisältämiin kohtiin. Toinen kommentointikerta oli kerta, jolloin ohje hyväksyttiin. Valmis ohje lähetettiin Word-asiakirjana. Tästä asiakirjasta tiedot kopioitiin viraston käyttämään ohjelmaan, jolla se julkaistaan käyttäjille.

Valmis ohje löytyy Maitorekisterin kirjautumissivun infot osiosta, jossa se on käyttäjine käytettävissä. Ohje valmistui 2018 lokakuussa ja sitä käytettiin myöhemmin käyttäjille pidettävässä koulutuksessa koulutusmateriaalin pohjana.

4.4 Käyttäjäkoulutus

Käyttäjäkoulutus järjestettiin 11.12.2018. Kyseisessä koulutuksessa Maitorekisterin luojat esittelivät uuden sovelluksen ja esittelivät sen toiminnallisuudet.

Käyttäjäkoulutus järjestettiin Seinäjoella, Ruokaviraston esitystiloissa mutta osallistuminen oli mahdollista myös Skype-etäyhteydellä. Koulutukseen osallistui meijereiden käsittelijöitä, joiden toimenkuvaan kuuluu sovelluksessa toimiminen sekä tietojen lähettäminen sovelluksessa. Koulutukseen sai osallistua myös meijereiden muu johtava henkilökunta. Ruokavirastosta koulutukseen osallistui sovelluskehitykseen osallistuneet henkilöt sekä Ruokaviraston muuta henkilöstöä, jotka katsoivat koulutuksen auttavan esimerkiksi käytöntuen tehtävissä. Koulutuksen pohjana käytettiin tämän opinnäytetyön liitteenä olevaa ohjetta. (Lehtinen ym. 2018)

4.5 Testausjakso

Sovelluksen toimintaa testattiin myös sovelluksen tuotantoon päivittämisen jälkeen. Tammikuussa 2019, meijereiden käsittelijät tekivät vielä viimeisen tuotantotietojen viennin Kiintiö-sovellukseen vanhoilla tuotantosanomilla, jotka sisälsivät vuoden 2018 joulukuun tuotantotiedot. Tammikuussa pidetty testausjakso ajoittui 9.-15. tammikuuta väliselle ajalle. Tuona ajanjaksona meijereiden käsittelijät tekivät tuotantotietojen viennin uusilla päivitettyillä tuotantosanomilla Maitorekisteriin. Tuotantosanomien sisälsivät vuoden 2018 joulukuun tuotantotiedot. Tällä testauksella haluttiin testata Maitorekisterin toimintaa normaaliin käyttöön verrannollisessa käytössä. Testauksen lisäksi sovelluksen tietokantaan haluttiin lisätä oikeita tuotantotietoja, jolloin varsinaisen käytön alkaessa sovellus ei esittäisi turhia huomautuksia käyttäjille. (Jönkkäri, K. 2018.)

4.6 Tiedottaminen

Tuen hakuun liittyen Ruokavirasto ohjeistaa viljelijöitä sosiaalisessa mediassa sekä omilla netti sivuillaan. Tämä on paras tapa saavuttaa kaikki tukeen liittyvät henkilöt.

Meijereiden käsittelijöistä Ruokavirasto on koostanut sähköpostilistan, jonka mukaan se tiedottaa meijereitä Maitorekisteriin ja maidon tuotantotukeen liittyvissä asioissa. Meijeri käsittelijöihin ollaan yhteydessä suoraan sillä heillä ei ole suoraa pääsyä hallinnon sisäiseen ilmoitus- ja tiedotussivustoille.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Jokainen Ruokaviraston tekemä muutos on erilainen ja täten käyttöönoton toimet tulee tehdä muutoksia tukeviksi. Näiden muutosten erilaisuus sekä joidenkin massiivisuus tekevät sen että varsinaisia ohjeita tai käytäntöjä on vaikea tehdä sillä niistä ei voisi soveltaa kaikkiin muutoksiin ja joissain tapauksissa tehtäisiin varmasti ylimääristä. Esimerkiksi Ruokaviraston tekemät toimet Maitorekisterin kehittämiseen ja käytöntukemiseen ovat olleet suhtautettuna hyvin muutokseen ja näistä toimista on määrittelystä vastuussa oleva henkilö päättänyt.

Hyväksymistestaus kuuluu Ruokaviraston normaaleihin käytäntöihin ja tätä tehdään jokaisen sovelluksen toiminnan kehittämisen yhteydessä. Tämä on elintärkeää jo pelkästään siksi, ettei tuotantoon pääse toiminnaltaan rikkinäistä korjausta, kokonaista sovellusta tai toiminnaltaan muutoin säädöksiin nähden viallista päivitystä. Tämä takaa, ettei käytöntuki ruuhkaudu ja sovellukset toimivat heti tarkoitetulla tavalla.

Maitorekisterin kehityksessä tehtiin merkittävästi yhteistyötä meijerien käsittelijöiden kanssa. Näistä esimerkkeinä toimivat Maitopäivät sekä myöhemmin testiversion käyttöttestaus. Näillä toimilla pyrittiin ottamaan huomioon käyttäjien kokemuksia sekä huomioita ja käyttämään näitä hyödyksi sovelluksen kehityksessä. Mielestäni toiminta oli pitkällä aikatahtaimella tarpeellista, sillä luomalla käyttäjäystävällisen sovelluksen käytöntukeen kohdistuu vähemmän painetta, hallinnon ja käyttäjien kautta.

Nämä käyttäjille järjestetyt tilaisuudet olivat toistaiseksi erikoisia sovelluksen käyttöön ja kehitykseen liittyen. Tämä pohjautuu siihen, ettei kentältä ole kuulunut merkittävästi palautetta käyttäjien määrän takia. Tähän voidaan verrata esimerkiksi päätukihakua, josta tulee käyttäjien määrän takia enemmän palautetta ja kehittämisideoita. Pelkästään tähän palautteen massasta voidaan selvittää mitä toiminnoissa tulee kehittää.

Toiminnallisuuksien suunnittelussa oli hyvin huomattavissa se, miten paljon tähän saatuun palautteeseen keskityttiin ja käytöstä haluttiin tehdä käyttäjille helppo.

Ruokavirasto järjestää monesti myös koulutuksia käyttäjille. Tämä on monesti paras tapa esitellä uusi toiminto käyttäjälle ja koulutuksen yhteydessä käyttäjät voivat esittää itseään mietityttäviä kysymyksiä. Tämä on mielestäni paras käyttöönottoon liittyvä tapa tutustuttaa käyttäjät uuteen sovellusympäristöön.

Lisäksi tätä käyttäjäystävällistä sovellusta on pyritty tukemaan kirjallisilla ohjeilla. Ohjeet ovat aina tärkeitä käyttäjien kannalta sillä mielestäni tämä on parastapa, jolla esimerkiksi uudet käyttäjät voivat tutustua sovellukseen ja siellä toimimiseen. Lisäksi ohjeet toimivat hyvänä apuna kokeneillekin käyttäjille ja täten aina pidettävä ajan tasalla mahdollisten muutosten takia.

Sovelluksen kehityksessä on huomattu myös olevan paljon positiivisia kehitysaskeleita, joita halutaan kehittää jatkossa Ruokavirastossa. Erityisesti käsittelytestauksen ja testausjakson tapaisia käsittelijöiden tekemiä testauksia halutaan jatkossa lisätä. Näillä toimilla halutaan ottaa sovellusta käyttävät henkilöt mukaan sovelluskehitykseen ja täten kehittää itse sovelluksen kehittämisprosessia.

Kaiken kaikkiaan Ruokaviraston toiminta on mielestäni hyvin johdonmukaista ja etenkin käyttäjän toiveita ja tarpeita huomioonottava. Maitorekisteri ei ole varmasti teknillisesti haastavin muutos, jota on sovellusten osalta tehty mutta silti sen tekemiseen on panostettu oikeassa suhteessa.

LÄHTEET

Maa- ja metsätalousministeriö, Tukiyksikkö. 2005. Maidon tuotantotuki vuonna 2006. Helsinki. Maa- ja metsätalousministeriön tiedote maidontuottajille 2005.

Maa- ja metsätalousministeriö. 2005. Helsinki. Maidontuotantotuen maksatus vuoden 2006 alusta sekä meijereiden sitoutuminen maidon ensimmäisiksi ostajiksi ja tuotantotuen maksatusjärjestelmään. Maa- ja metsätalousministeriön tiedote meijereille 2005.

Maa- ja metsätalousministeriön asettama työryhmä. 2007. Maidontuotannon tulevaisuuden vaihtoehdot -työryhmä, Väliraportti. [Verkkajulkaisu]. Helsinki. [Viitattu 27.5.2019]. Saatavana: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160289/trm%202007_19_Maidontuotannon%20tulevaisuuden%20vaihtoehdot%20ty%C3%B6ryhm%C3%A4n%20v%C3%A4liraportti.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Maaseutuvirasto – Tukisovelluksen määrittelyprosessi. 2016. Viraston sisäinen asiakirja.

Maidon pohjoinen tuotantotuki. Ei päiväystä. [Verkkosivu] Seinäjoki. Ruokavirasto. [Viitattu: 20.3.2019]. Saatavana: <https://www.ruokavirasto.fi/viljelijat/tuet-ja-rahoitus/maidon-pohjoinen-tuotantotuki/>

Maitovaluuskunta. 2006. Maitostrategia 2007 – 2015. Maitovaluuskunnan tekemä maitostrategia vuosille 2007-2015.

Maidon tuotantotuki, 2.1.2019. [Verkkosivu]. Elinkeino, - liikenne- ja ympäristökeskus. [Viitattu 16.3.2019]. Saatavana: <https://www.ely-keskus.fi/web/ely/maidon-tuet>

Lehtinen, M. Jansson, S. Alanen, M. Forsbäck, J. Jönkkäri, K. 11.12.2018. Maitorekisteri-sovellus. Ruokavirasto. Maitorekisterin käyttökoulutus. Käyttökoulutus.

Jönkkäri, K. 11.12.2018. Tammikuussa toteutettava testausjakso. Ruokavirasto. Maitorekisterin käyttökoulutus. Käyttökoulutus.

LIITTEET

Liite 1. Maitorekisterin ohje

LIITE 1 Maitorekisterin ohje

Maitorekisteri

Ohje

Maitorekisteri on meijeriin toimitettujen maitomäärien ilmoittamiseen tarkoitettu sovellus. Näitä maitotietoja käytetään C-tukialueella maidon tuotantotuen maksamiseen ja koko maassa tilastotietojen keräämiseen. Sovellus on tarkoitettu meijerikäsittelijöiden käyttöön.

Kirjautumiseen vaaditaan käyttäjätunnukset, jotka antaa Ruokavirasto. Käsittelijät anovat käyttöoikeudet Pääsynhallinnasta.

Maitorekisterin käytössä suositellaan Firefox sekä Google Chrome– selainten käyttöä.

Sisäänkirjautuminen

Pääset kirjautumaan Maitorekisterin kirjautumissivulta (linkki).

Sivun oikeasta laidassa Ruokaviraston logon alla on Ruokaviraston sähköpostiosoite, jonka kautta voit pyytää apua sovelluksen käytön teknisiin ongelmiin.

Kirjautumaan pääset syöttämällä käyttäjätunnuksen ja salasanan niille varattuihin kenttiin. Täytä tiedot ja paina painiketta ”Kirjaudu”.

MAITOREKISTERI – MJÖLKREGISTRET

Kirjaudu - Logga in

Käyttäjätunnus/Användarnamn

Salasana/Lösenord

Kirjaudu - Logga in

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Maitorekisterin käyttöön liittyvissä ongelmatilanteissa neuvoo iacstuki@mavi.fi

I problemsituationer som berör användningen av Mjölkregetret kan du kontakta iacstuki@mavi.fi

Kuva 4. Maitorekisterin sisäänkirjautumissivu

Maitorekisterin käyttö

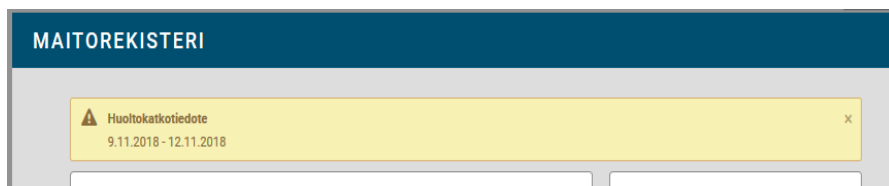
Maitorekisterin sivulla näkyvät kaikki sovelluksen toiminnot. Oikealla yläkulmassa näkyy käyttäjävalikko, josta aukeaa käyttäjän tiedot. Käyttäjän tiedoissa näkyy tiedot mihin meijereille käyttäjällä on oikeus ilmoittaa tietoja.

Sivun oikeassa yläreunassa Kirjaudu ulospainike.

Vasemmasta yläreunasta löytyy painike, josta voit vaihtaa sivun kieltä.

Sivun oikeassa reunassa on Ruokaviraston logo, jonka alla näkyy sähköpostiosoite, johon voit ongelmatilanteissa olla yhteydessä sekä viimeaikaiset tiedotteet.

Ruokavirasto tiedottaa mahdollisista katkoista sekä huoltotöistä Maitorekisterissä kelteisella palkilla, joka on sijoitettu sivun ylälaitaan.

Kuva 5. Maitorekisterissä näkyvät huomautukset mahdollisista huoltokatkoksista

Tarkista uusi tuottaja

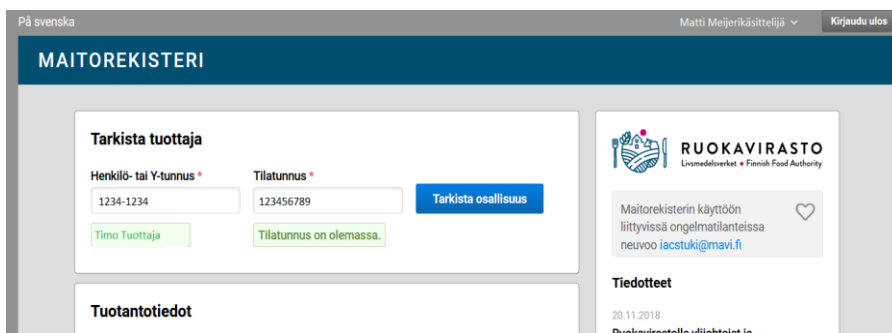
Tuottajan tarkistus on tehty sovellukseen, jotta meijerikäsittelijä voi tarkistaa tuottajan/asiakkaan osallisuuden johonkin tiettyyn maatilaan.

Tarkista onko tuottaja merkitty tilan osalliseksi hallinnon järjestelmään. Et voi lähettää maidon tuotantotietoja tuottajalle, joka ei ole tilalla osallinen. Jos tuottaja ei ole osallinen, voi syynä olla esimerkiksi, ettei maaseutuelinkeinoviranomainen ole tallentanut osallista hallinnon järjestelmään.

Mikäli tuottajan tarkistaminen ei onnistu tai sovellus antaa virheen, ole ensin yhteydessä kyseiseen tuottajaan, jonka tiedoista on kyse ja tarkista onko meijeriin annetut tiedot oikein. Mikäli virheitä ei löydy, neuvo tuottajaa olemaan yhteydessä kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiseen ja selvittämään onko esimerkiksi osallisuuden muutoksesta tehty tarvittavat toimenpiteet hallinnon järjestelmään.

Tarkista uuden tuottajan osallisuus hyvissä ajoin ennen tuotantotietojen lähettämistä, jolloin mahdollisiin ongelmatilanteisiin voidaan puuttua hyvissä ajoin.

Jotta tarkistus onnistuu ja tuottajan osallisuus tilalla varmistuu, toiminnon molemmat avonaiset kohdat on täytettävä!

Kuva 6. Tuottajan tarkistaminen. Kuvassa molemmat kohdat ovat täytetty, mutta "Tarkista osallisuus"- painiketta ei ole vielä painettu.

På svenska Matti Meijerikäsittelijä Kirjautu ulos

MAITOREKISTERI

Tarkista tuottaja

Henkilö- tai Y-tunnus * Tilatunnus *

✓ Timo Tuottaja (000000-0000) on osallisena tilalla 123456789 ✕

Tuotantotiedot

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Maitorekisterin käyttöön liittyvissä ongelmatilanteissa neuvoo iacstuki@mavi.fi

Tiedotteet

20.11.2018
Ruokavirastolle ylijohattajat ja tietohallintojohtaja
[» Lue lisää](#)

Kuva 7. Tuottajan tarkistus on tehty ja sovellus ilmoittaa osallisuuden tilan täytettävien kohtien alla

Sovellus ei löydä tuottajaa tilan osallisista. Tällöin on oltava ensin yhteydessä tuottajaan ja kunnan viranomaiseen. Mikäli ongelmaan ei löydy ratkaisua ole yhteydessä ruokavirastoon.

På svenska Matti Meijerikäsittelijä Kirjautu ulos

MAITOREKISTERI

Tarkista tuottaja

Henkilö- tai Y-tunnus * Tilatunnus *

[Tarkista uudestaan](#) Tarkistettu hetki sitten

✕ Matti Meikäläinen (1234-1234) ei ole osallisena tilalla 000000000. Jos tuottaja ja tila ovat oikein, ota yhteyttä tuottajaan ja tarvittaessa Ruokavirastoon.

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Maitorekisterin käyttöön liittyvissä ongelmatilanteissa neuvoo iacstuki@mavi.fi

Tiedotteet

20.11.2018
Ruokavirastolle ylijohattajat ja tietohallintojohtaja
[» Lue lisää](#)

Kuva 8. Tuottajaa ei löydy tilan osallisista.

Tuotantotiedot

Tuotantotiedot-kohdassa on kaksi erillistä kohtaa; Lähetys sekä lähetettyjen tietojen taulukko.

Tuotantotietojen lähetys

Tuotantotiedot

Lähetys

Valitse lähetettävät tuotantotiedot sisältävä tiedosto.

Sela...
Ei valittua tiedostoa.

Rajaa taulukkoa

Tuotantokausi	Meijeri	Tuottajia	Litroja
2020-10	Ruhan Meijeri Oy	1	965
2019-12	Porlammin Osuusmeijeri	1	3 596

Kuva 9. Tiedoston valinta sekä lähetettyjen tietojen taulukko

Kun lähetät tuotantotiedot paina Lähetys-kohdassa näkyvää "Sela" -painiketta. Tämä aukaisee uuden ponnahdusikkunan, jonka kautta voit selata tiedostojasi. Kun olet löytänyt tiedoston, jonka haluat lähettää, klikkaa kyseinen tiedosto ja tämän jälkeen paina "Avaa" -painiketta. Tämän jälkeen ponnahdusikkuna sulkeutuu ja valitusta tiedostosta aukeaa kooste Lähetys kohtaan. Kun tiedosto on valittu paina Lähetä-painiketta.

Tuotantotiedot

Lähetys

Tuotantotiedot lähetetään, jos tulee virheitä tai varoituksia, voit vielä olla lähettämättä tuotantotietoja.

Tiedosto	testisanoma_KokkolaKaustisen2009_elyli.txt	Tuotantokausi	2018-08
Luotu	24.9.2018 klo 11.00	Tuottajia	1
Meijeri	Kaustisen Osuusmeijeri	Litroja	100 000

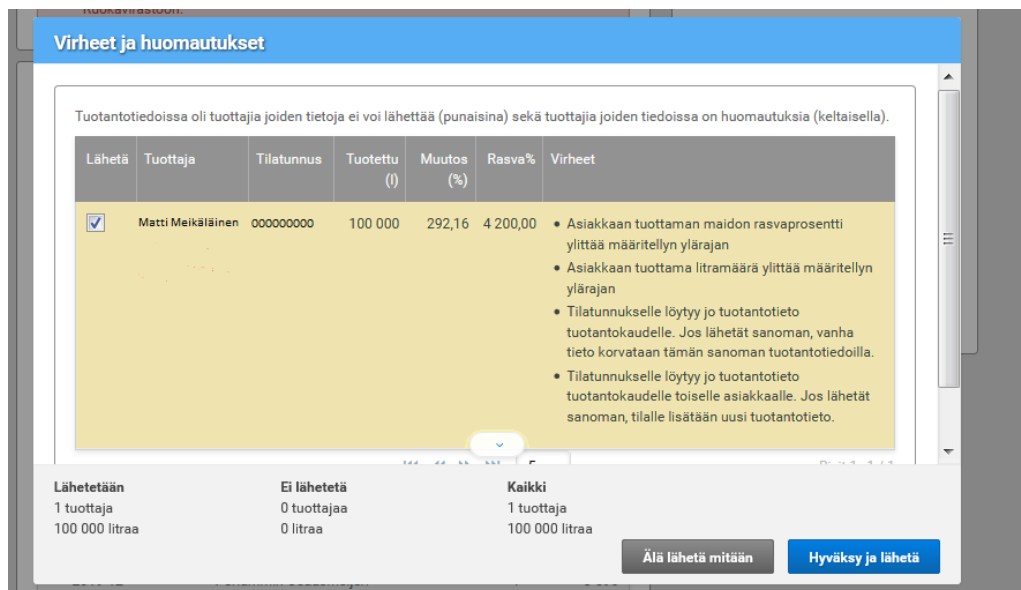
Peruuta

Lähetä

Valitsemassasi tiedostossa on meijerinumero, joka kertoo minkä meijerin tiedoista on kyse. Sinun ei tarvitse erikseen valita tietoja lähetettävää meijeriä.

Kuva 10. Tuotantosanomien yhteenveto

Käyttäjänä voit lähettää vain niiden meijereiden tietoja, joihin sinulla on käyttöoikeus. Lista meijereistä on oman käyttäjä valikon alla.

Kuva 11. Ponnahdusikkuna, josta näkyvät sanoman huomautukset ja virheet.

Lähetysten yhteydessä saattaa tulla huomautuksia ja mahdollisia virheitä, joista sovellus kertoo avaamalla uuden ponnahdusikkunan. Ponnahdusikkunassa huomiot näkyvät keltaisella pohjalla ja virheet punaisella pohjalla.

Huomiona voi olla esimerkiksi ”Asiakkaan tuottama litramäärä ylittää määritellyn ylärajan”. Tällä tarkoitetaan, että maidontuotanto on kasvanut yli 50% viimeiseen tietoon nähden.

Sanoman lähettäminen onnistuu huomautuksista huolimatta. Huomautus voi olla esimerkiksi seuraavanlainen: ”Tilalla ei ole edellisen kauden tuotantotietoja”.

Sanomat, joissa sovellus havaitsee virheen, sovellus jättää kyseisen osan sanomasta lähettämättä. Virheilmoitus voi olla esimerkiksi: ”

Mikäli sanomassa ei ole virheitä tai huomioita lähetys suoraan läpi eikä mitään erillistä ponnahdusikkunaa ilmene.

Lähetettyjen tuotantosanomien taulukko

Tuotantotiedot -kohdan taulukossa näkyvät kaikki lähettämäsi tuotantosanomien taulukko. Taulukkoa voidaan rajata valitsemalla taulukon päältä vasemmalta ”Rajaa taulukkoa”-linkistä. Voit rajata taulukkoa jonkin tuotantokauden tai meijerin mukaan.

Tuotantotiedot

Tuotantokausi
Hae...

Meijeri
Kaikki

Tiedot sisältävä Selaa... Ei valittua tiedostoa.

[Rajaa taulukkoa](#)

Tuotantokausi	Meijeri	Tuottajia	Litroja
2020-10	Ruhan Meijeri Oy	1	965
2019-12	Porlammin Osuusmeijeri	1	3 596

Kuva 12. Taulukon rajaus

Taulukon yläreunassa näkyy tumman harmaalla palkki, jossa on kohdat tuotantokausi, meijeri, tuottajien lukumäärä sekä litroja.

Taulukossa näkyviä tietoja pystyy näillä kohdilla järjestämään.

Meijerit-kohdassa taulukko muuttaa tuotantosanomien järjestyksen aakkosjärjestykseen. Tuottajien ja litrojen kohdalla taulukkoa muuttuu suuruusjärjestykseen.

Taulukon alareunasta löytyvillä nuolilla voit selata taulukon välilehtiä lähetetyistä tuotantosanomista. Taulukoin alareunasta löytyy myös valikko, josta voidaan vaihtaa taulukossa näkyvien tuotantotietojen määrää.

Tuotantosanomien vasemmassa reunassa on nuoli, jota painamalla aukeaa sanomasta tarkemmat tiedot.